

سیدسجادی، سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی کنارصندل:

دشت جیرفت ظرفیت جهانی شدن دارد

در کاوش‌ها به دنبال تعدادی از ساختارهای معماری هستیم * اگر آرشیو شهر باستانی کنارصندل پیدا شود اتفاق بزرگی است

بعدی بسپاریم. مثلا یک باستان‌شناس جوان خوشفکر بیاید و ۲۰ سال در اینجا کار کند».

وی ادامه داد: «این اقدامات با جهانی شدن کنارصندل در آینده‌ای نزدیک منافاتی ندارد». سرپرست هیات کاوش‌های باستان‌شناسی کنارصندل بیان کرد: «اگر با استمرار کاوش‌ها، شرایط ساختاری و علمی مورد نیاز را بتوانیم مهیا کنیم اینجا در چهار سال آینده می‌تواند جهانی شود».

وی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که وزارت میراث‌فرهنگی در دوره گذشته ثبت جهانی زنجیره‌ای آثار را در دستور کار قرار داد. اگر همین برنامه ادامه پیدا کند، شناسایی سایت‌هایی مثل کنارصندل کم نمی‌شود؟ گفت: «اینکه می‌گویم دشت جیرفت را برای جهانی شدن مدنظر داشته باشیم برای همین است».

سرنوشت کاوش‌ها

سیدسجادی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که آیا تا پایان امسال همین یک فصل کاوش را در کنارصندل خواهید داشت؟ اظهار کرد: «این موضوع به ضوابط و مقررات پژوهشکده باستان‌شناسی بستگی دارد و این پژوهشکده تشخیص می‌دهد که در هر سایت چند روز می‌توانیم کار کنیم» وی سپس بیان کرد: «کار باستان‌شناسی برخلاف آنچه که تصور می‌شود بسیار سخت است. آنچه ما در سایت انجام می‌دهیم ۲۵ درصد کار است و ۷۵ درصد دیگر مربوط به تحقیق و آزمایش و مقایسه و طبقه‌بندی و طراحی و عکاسی است».

این باستان‌شناس ادامه داد: «هر یک تکه سفال یا شی‌ای که از زمین بیرون آورده می‌شود ۱۷ مرحله طی می‌کند تا به دست بنده برسد».

وی با بیان اینکه اطلاعات مهمی اینجا وجود دارد که نیاز به بررسی زیادی دارد، تاکید کرد: «باستان‌شناسی نیاز به زمان دارد».

سیدسجادی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که آیا با دکتر مجیدزاده در ارتباط هستید؟ ایشان موضوع یا دغدغه یا توصیه خاصی به شما برای کاوش‌های جدید داشته‌اند؟ گفت: «با ایشان کاملا در ارتباط هستیم البته طی یک ماه اخیر دچار کسالت شدند و نتوانستیم زیاد در این باره صحبت کنیم ولی من همیشه با ایشان و همه همکارانم مشورت می‌کنم تا از دانش همگانی استفاده کنیم».

سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی کنارصندل در پاسخ به پرسش یکی دیگر از خبرنگاران مبنی بر اینکه شنیده می‌شود موسسات خارجی متقاضی هستند تا به تأمین اعتبار کاوش‌های کنارصندل کمک کنند، چقدر این موضوع صحت دارد؟ اظهار کرد: «من اصلا از چنین موضوعی اطلاع ندارم». وی افزود: «وقتی قرار باشد با موسسات خارجی همکاری داشته باشیم توافقنامه‌ای بین وزارت میراث‌فرهنگی با یک دانشگاه بسته می‌شود و در اعتبارات موردنیاز، هریک از طرفین سهمی را برعهده می‌گیرند».

وی اضافه کرد: «تاکنون درباره کاوش‌های کنارصندل چنین موضوعی مطرح نبوده است».

گفتنی است، فصل جدید کاوش‌های باستان‌شناسی کنارصندل جیرفت دی‌ماه سال گذشته شروع شد. قرار بود فصل بعدی از مهرماه آغاز شود که با مقداری تأخیر، از ۲۰ آبان‌ماه شروع شده است. بنا به گفته مدیرکل میراث‌فرهنگی استان، فصل جدید کاوش‌ها با سه میلیارد تومان اعتبار آغاز شده است.

خورشیدی که در این منطقه کار کردم ۴۲ محوطه پیش از تاریخ را در حاشیه هلیل‌رود شناسایی کردم. زندگی در این دشت، از زمانی که انسان در آن حضور یافته تاکنون، ادامه داشته است و هیچ‌گونه خللی و وقفه‌ای ایجاد نشده است».

وی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که آیا وقتی صحبت از ثبت جهانی دشت جیرفت می‌شود در واقع ثبت جهانی کنارصندل منتفی است؟ چون با طرح این مسئله از طرف شما، چیزی که به ذهن ما متبادر می‌شود که جهانی شدن منتفی است چرا که اعتبارات و اقداماتی نیاز است که به این زودی‌ها محقق نمی‌شود، گفت: «اگر بخواهیم فقط کنارصندل را ثبت جهانی کنیم با شرایط امروز ۲۰ سال طول می‌کشد چون ابتدا باید اعتبارات لازم تأمین و اقدامات متعددی انجام شود».

سیدسجادی افزود: «بخشی از فرایند ثبت جهانی مربوط به مستندات علمی است. در اینجا چند فصل کاوش باید انجام شود و با اطلاعاتی که در جریان حفاریات دکتر مجیدزاده به‌دست آمد تجمیع و گزارش علمی‌ای حاصل شود که از نظر مجامع جهانی قابل پذیرش باشد».

وی ادامه داد: «بخش دیگر کار به مسائل مربوط به عرصه و حریم و حصارکشی و آماده‌سازی تابلوها و ... بستگی دارد. همه این کارها شدنی است اما باید سه، چهار فصل کاوش‌ها ادامه پیدا کند».

وی تاکید کرد: «ثبت جهانی کنارصندل منتفی نیست فقط می‌خواهم بگویم اهمیت دشت جیرفت بسیار بیش‌تر از یک سایت است».

وی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که آیا شما برنامه‌ای برای ثبت جهانی کنارصندل دارید؟ گفت: «بله اما باید به ما فرصت بدهید. تمام همکاران تلاش‌شان همین است. ما نیامدیم اینجا فقط کاسه و کوزه و دو تا دیوار خشتی در بیابانیم بلکه می‌خواهیم حقایق علمی و تمدنی و سوابق و پیشینه آن را به جهان معرفی کنیم».

وی در بخش دیگر اظهاراتش بیان کرد: «کاوش‌هایی که مستمر نباشد فایده ندارد» سیدسجادی افزود: «کنارصندل چند نسل کار دارد. من اگر از لحاظ فیزیکی بتوانم سه فصل دیگر ادامه بدهم که با این دو فصل اخیر، پنج فصل مستمر کاوش داشته باشیم به نتایج خوبی می‌رسیم و پس از این، باید این سایت را به نسل

وی ادامه داد: «تعدادی از همکاران ما در بالای تپه کارگاهی را فعال کردند تا جبهه جنوبی دیوار دژ شهر که به احتمال زیاد محل حکمرانی یا محل مذهبی بوده است را پیدا کنیم. قسمت پشت آن نقش برجسته‌ای قرار داشت که آقای مجیدزاده به آن ساینسگاه گفتند. می‌خواهیم ببینیم در این قسمت چه خبر است و به دنبال دیوار جبهه جنوبی دژ هستیم».

سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی کنارصندل خاطرنشان کرد: «لان پنج کارگاه در کنارصندل فعال است ولی احتمالا دو کارگاه دیگر را نیز طی روزهای آتی فعال کنیم. هنوز البته تصمیمی قطعی در این باره نگرفته‌ایم».

احتمال کم یافتن اشیاء

سیدسجادی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که آیا احتمال دارد در جریان کاوش‌ها برای یافتن ساختار معماری این شهر باستانی، اشیایی هم پیدا شود؟ گفت: «دو نکته را در این باره مورد توجه قرار دهید یکی اینکه ما به دنبال شیء نمی‌گردیم اما اگر شی‌ای پیدا کنیم خیلی خوشحال می‌شویم و دیگر اینکه اشیاء اینجا تمام شده است».

وی افزود: «در مناطق مسکونی یا شیء پیدا نمی‌کنیم یا تعداد محدودی پیدا می‌کنیم. اشیایی شبیه آنچه که مثلا در محوطه‌آباد و مناطق دیگر غارت شد را فراموش کنید مگر اینکه به‌طور تصادفی بخش‌هایی از یک قبرستان از دید کسانی که اینجا را غارت کردند پنهان مانده باشد. من این احتمال را کم می‌دانم ولی امیدوارم اشتباه کرده باشم».

کنارصندل و ثبت جهانی

وی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که چند فصل کاوش باید انجام شود تا کنارصندل برای ثبت جهانی آماده شود؟ توضیح داد: «من اعتقادی به ثبت جهانی کنارصندل ندارم بلکه بر این باورم که دشت جیرفت غنی‌تر از آن است که بخواهیم آن را فقط به یک تپه محدود کنیم. ما دوره‌های متعددی حضور انسان در این دشت را تا امروز داریم و حیف است بگوییم کنارصندل جهانی است بلکه دشت جیرفت باید جهانی شود که شامل سایت‌های باستانی بسیار زیادی است».

وی اظهار کرد: «من در سال ۱۳۶۳

اسما پورزنگی آبادی

باستان‌شناسان به کنارصندل جیرفت بازگشتند. فصل جدید کاوش‌های باستان‌شناسی کنارصندل از روز یکشنبه ۲۰ آبان‌ماه آغاز شده و قرار است یک گروه ۲۰ نفره متخصص از جمله باستان‌شناس، معمار و مردم‌شناس، بخشی دیگر از چهره درخشان این تمدن غبارگرفته را نمایان کنند.

دکتر سیدمنصور سیدسجادی که دی‌ماه سال گذشته و پس از توقف بیش از ۱۵ ساله کاوش‌ها به کنارصندل آمده بود، اکنون در جیرفت است تا با سرپرستی او، طی ۴۵ روز در کنارصندل حفاری و کاوش انجام شود. او روز دوشنبه ۲۱ آبان‌ماه در جریان بازدید جمعی از خبرنگاران از کنارصندل در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که در این فصل از کاوش‌ها به دنبال یافتن پاسخ برای چه سوالاتی هستید؟ توضیح داد: «مگر سوالات یکی، دو تا است؟ کاوش‌هایی که استاد مجیدزاده انجام دادند محدود بود و از آن، یک سلسله اطلاعات درباره این شهر باستانی به دست آمد. کار باستان‌شناسان، بازسازی جوامع باستانی است و به دنبال این هستیم که ببینیم مثلا پدران و مادران ما چطور زندگی می‌کردند؟ چه می‌خوردند؟ با یکدیگر چطور تعامل داشتند؟ و مسائلی از این دست. برای این منظور نیاز داریم از صنایع و وضع معیشت و ژنتیک و بیماری و سلامتی آن‌ها اطلاعاتی به دست بیاوریم».

وی افزود: «هدف ما امسال این است که تعدادی از ساختارهای معماری را پیدا کنیم که براساس موادی که در آن پیدا می‌شود بگوییم در کجا اداره و کارگاه و صنعت و خانه مردم بوده است. پس از یافتن این ساختارها، توزیع آن روی نقشه‌ها وضعیت شهر را نشان می‌دهد».

وی ادامه داد: «پس از آن، به دنبال این خواهیم بود که آیا این شهر دیوار دفاعی یا حصار داشته است؟ و همین‌طور پیش می‌رویم».

وی تصریح کرد: «البته خیلی دوست داریم آرشیو این شهر را پیدا کنیم. در این صورت، بسیاری از سوالات خود به خود جواب داده می‌شود».

وی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که منظورتان از این آرشیو چیزی شبیه کتابخانه است؟ بیان کرد: «لان شهرداری و فرمانداری و هر ارگان دیگری بخش‌هایی دارند که به آن بایگانی یا آرشیو می‌گویم و اسناد و مدارک در آنجا نگهداری می‌شود. اگر در کنارصندل یکی از این آرشیوها را پیدا کنیم بسیار اتفاق مهمی است».

۵ کارگاه فعال حفاری

سیدسجادی در بخش دیگری از اظهاراتش درباره بازه زمانی‌ای که این فصل از کاوش‌ها انجام می‌شود؟ گفت: «مجزو هر فصل حفاری که پژوهشکده باستان‌شناسی صادر می‌کند معمولا ۳۰ روز است. کنارصندل چون حالت استثنایی دارد و از اول ۴۵ روزه مجوز برای کاوش‌های آن صادر شده، امسال، با تلاش مدیرکل میراث‌فرهنگی استان کرمان و حسن نیت زیادی که در پژوهشکده وجود دارد ۴۵ روز اجازه حفاری داریم. بعد از این، باید ببینیم چقدر اعتبار داریم تا کار را ادامه دهیم».

وی افزود: «در حال حاضر، پنج کارگاه در کنارصندل فعال شده است که در قسمت‌های شهر پایین است. چون اینجا شهر بالا و دژ و شهر پایین را داریم که شامل مناطق مسکونی و صنعتی است و بخشی از آن هم به احتمال بسیار زیاد اداری بوده است».

مدیرکل میراث‌فرهنگی استان کرمان مطرح کرد؛

واگذاری زمین در محوطه شهر قدیم جیرفت غیرقانونی است

گروه جامعه: آن‌طور که رسانه‌های محلی جیرفت گزارش کرده‌اند چند روز پیش، قرعه‌کشی واگذاری زمین‌های طرح نهضت ملی مسکن در محدوده شهر تاریخی جیرفت برگزار شد آن هم در حالی که میراث‌فرهنگی به‌صراحت اعلام کرده که ساخت‌وساز در عرصه و حریم این سایت تاریخی ممنوع است. مدیرکل میراث‌فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان کرمان در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که موضوع میراث‌فرهنگی درباره انجام قرعه‌کشی برای واگذاری زمین در این محدوده چیست؟ گفت: «عرصه و حریم شهر قدیم جیرفت از طرف وزارتخانه تأیید و از سوی وزیر ابلاغ شده و مبنای هر اقدامی که در این محدوده صورت می‌گیرد همین مصوبه تعیین حریم است و همه ملزم هستند که تابع آن باشند».

سعید شاهرخی با اشاره به اینکه حدود یک سالی است که موضوع ساخت‌وساز در محوطه شهر قدیم جیرفت مطرح شده و هنوز هم شاهد چالش‌ها و ناملابماتی در این زمینه هستیم، افزود: «هیچ مستند قانونی برای آنچه که نهاد متولی مسکن ملی قصد دارد انجام بدهد وجود ندارد و از نظر میراث‌فرهنگی این کار غیرقانونی است و عملی هم نیست».

به گزارش خبرنگار فردای کرمان، وی روز دوشنبه ۲۱ آبان‌ماه در جریان بازدید خبرنگار از شهر قدیم جیرفت در ادامه اظهاراتش بیان کرد: «این یک پدیده اجتماعی است که باعث نارضایتی مردم می‌شود. رسانه‌ها این آشنایی را به کسانی که مطالبه مسکن دارند بدهند که این امر قابل تحقّق نیست و این قرعه‌کشی نمی‌تواند مبنایی برای زمین‌دار شدن این عزیزان بشود».

وی ادامه داد: «امیدوارم همان‌طور که مردم دانا و فهیم شهرستان جیرفت همواره خواستار و حافظ میراث‌فرهنگی بوده‌اند، خودشان با تدبیری شایسته مسیر را از انحرافی که پیدا کرده به سمت درست هدایت کنند و «نه» محکمی به این قرعه‌کشی بگویند و حضور پیدا نکنند تا آسیبی به تمدن و شهر قدیم جیرفت وارد نشود».

شاهرخی در پاسخ به این پرسش فردای کرمان که با توصیه و تمنا نمی‌شود جلوی چنین خطری را گرفت، از لحاظ حقوقی و قانونی چه اقدامی در این زمینه انجام داده‌اید؟ گفت: «قوانین میراث‌فرهنگی اقتدار خود را دارند و بسیار محکم هستند و براساس این قوانین مطمئن هستیم که به این محوطه آسیبی وارد نشود».

وی اظهار کرد: «از ابتدای این اتفاق، دادستان محترم شهرستان ورود کردند و دستور به توقف پروژه دادند و ما را ملزم به حفظ و حراست از این سرزمین و اجرای قوانین میراث کردند. ما هم جلوی پروژه را گرفتیم و اقدامی انجام نشده است».

وی افزود: «این موضوع به شورای تأمین استان هم رفته و آنجا برنامه‌ریزی لازم صورت گرفته است. بعد هم به شورای تأمین شهرستان آمده و درباره آن تدبیر شده است و مجموعه این مواضع و تصمیمات به شورای نظارتی استان ارائه شده است».

شاهرخی تصریح کرد: «هیچ‌یک از مراجع امنیتی و نظارتی و قضایی استان مجوزی برای ادامه این روند و این طرح صادر نکرده‌اند».

مدیرکل میراث‌فرهنگی استان کرمان با بیان اینکه وزارت راه و شهرسازی در سطح کشور متولی مسکن ملی است، اظهار کرد: «در تاریخ ۱۲ آبان‌ماه، نامه‌ای از سوی معاونت معماری و شهرسازی این وزارتخانه به اداره متولی در جنوب استان کرمان ابلاغ شده که اگر قصد دارید عملیاتی انجام دهید مجدد از اداره کل میراث‌فرهنگی استان استعلام کنید. در بند ۱۴ این نامه نیز صراحتا گفته شده که پروژه متوقف شده است». وی اضافه کرد: «اداره میراث‌فرهنگی و پژوهشگاه میراث اقدامات لازم را انجام داده و مکانبات در سطح استان و وزارتخانه صورت گرفته است و امیدواریم به‌خیر و خوشی این موضوع خاتمه پیدا کند».